

Handel w święta do popraw-
ki. Prawie co trzecia niewielka
placówka łamała zakaz pracy
w dni świąteczne. PIP domaga się
doprecyzowania regulacji. **B6-7**

Handlowanie w święta d

Prawie co trzecia niewielka placówka łamała zakaz pracy w dni świąteczne. PIP domaga się doprecyzowania regulacji, a eksperci – ich **przeniesienia do przepisów o prowadzeniu działalności gospodarczej**

Łukasz Guza

lukasz.guza@infor.pl

Teoretycznie zakaz pracy w handlu w święta się sprawdził – Polacy przyzwyczaili się już do tego, że przez 13 dni w roku nie zrobią zakupów. W praktyce jednak wprowadzone w 2007 r. przepisy od lat wywołują liczne problemy.

Po pierwsze nie wiadomo dokładnie, kogo zakaz obejmuje. Wątpliwości dotyczą np. sklepów internetowych, kwaciarni, a nawet stacji paliw, które są obecnie w święta otwierane nie na podstawie twardego prawa, lecz jedynie dzięki interpretacji (a raczej dobrej woli) Państwowej Inspekcji Pracy. Po drugie nie jest pewne, jakich zatrudnionych dotyczy – zabroniona jest praca w święta, a więc mogą ją świadczyć w te dni np. zleceniobiorcy. Ale to ryzyko, zwłaszcza w razie zatrudniania w święta na umowach cywilnoprawnych własnych pracowników, bo nie można świadczyć obowiązków na zleceniu w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy.

W rezultacie zakaz jest obchodzony lub łamany. Z danych PIP wynika, że w ubiegłym roku naruszyło go aż 29 proc.

niewielkich placówek handlowych (inspekcja skontrolowała ponad 400 jednostek). Często są też skargi do inspekcji na łamanie wspomnianych przepisów. W ubiegłym roku było ich ponad 200. Przy czym – m.in. ze względu na wspomniane wątpliwości – w 42 przypadkach nie można było stwierdzić, czy skarga jest zasadna.

Ach, ten handel

Jak wskazuje departament prawny Głównego Inspektora Pracy, wątpliwości dotyczące podmiotów objętych zakazem pojawiły się tuż po jego wprowadzeniu, czyli wejściu w życie art. 151^{sa} k.p. Dotyczyły m.in. kwaciarni, sprzedawcy wyrobów cukierniczych, stacji benzynowych. To placówki zajmujące się handlem, ale świadczą poniekąd także usługi (kwaciarnie – układanie bukietów), mają charakter punktów gastronomicznych, które w święta mogą pracować (cukiernie) lub powinny być otwarte ze względu na użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności (stacje paliw). W tym ostatnim przypadku przyjęto takie uzasadnienie w ostatniej chwili, aby przed zbliżającym się wówczas dniem Wszystkich Świętych (zakaz zaczął obowiązywać 26

października 2007 r.) nie pozabawiać podróżujących możliwości zatankowania i zrobienia drobnych zakupów. W praktyce jednak – co wskazują liczni eksperci – jest ono mocno wątpliwe. Kodeks pracy nie przewiduje bowiem wyjątków od zasady, że praca w handlu w święta jest zabroniona. Zgodnie z art. 151^{sa} par. 3 k.p. placówki handlowe – ze względu na użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności – mogą być otwarte, ale nie w święta, tylko w niedziele.

– W ciągu blisko siedmiu lat obowiązywania zakazu przyzwyczailiśmy się do tego, że np. stacje paliw są otwarte w dni świąteczne. Jednak wątpliwości dotyczące tych placówek, podobnie jak kwaciarni czy cukierni, nadal są aktualne – wskazuje Piotr Wojciechowski, adwokat, of counsel w **kancelarii Raczkowski i Wspólnicy**.

PIP od kilku lat postuluje doprecyzowanie pojęcia placówki handlowej, tak aby jasne było, kogo zakaz obejmuje.

– Inicjatywa inspekcji pracy nie dziwi, bo to przecież PIP bierze odpowiedzialność za kontrolę przestrzegania prawa pracy i wydawane w związku z tym decyzje. Trudno realizować ten obowiązek, gdy dany

przepis jest tak niejasny – podkreśla Piotr Wojciechowski.

Nowe kłopoty

Dodatkowo w ciągu siedmiu lat obowiązywania zakazu ujawniły się kolejne tego typu wątpliwości. Nie jest jasne, czy objęte są nim np. sklepy internetowe (czy są to w ogóle placówki?), centra dystrybucyjne i scentralizowane magazyny sieci handlowych (w nich przecież nie sprzedaje się towaru klientom), stoiska z kwiatami i pamiątkami organizowane doraźnie z okazji świąt (np. Wszystkich Świętych).

– W przypadku punktów internetowych w praktyce niemożliwe jest sprawdzenie tego, czy łamią one zakaz. A jednocześnie ich klienci nie wyobrażają sobie, że np. nie mogliby składać zamówień drogą elektroniczną we wskazane w przepisach dni – wskazuje Grzegorz Orłowski, radca prawny z kancelarii Orłowski Patulski Walczak.

Jego zdaniem dalsze rozbudowywanie kodeksowych regulacji nie jest zasadne, bo w przepisach, które powinny mieć ogólny charakter, nie da się ustalić, że np. można w święto pracować przy sprzedaży świętomarcińskich rogali w Poznaniu lub zniczy i kwiatów przy cmentarzach.

– Wprowadzenie zakazu do k.p. było błędem. Obecnie przepisy różnicują sytuację przedsiębiorców z branży handlowej w zależności od tego, czy zatrudniają osoby na umowę o pracę, czy na podstawie kontraktów cywilnoprawnych – dodaje Grzegorz Orłowski.

Wskazuje, że zakaz powinien być zawarty w przepisach regulujących prowadzenie

lo poprawki

Problemy z zakazem pracy w handlu w święta

Zakaz w kodeksie

zgodnie z art. 151^{pa} par. 1 kodeksu pracy praca w święta w placówkach handlowych **jest niedozwolona**

Problematiczna definicja

Zgodnie z interpretacją Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pojęcie „placówka handlowa” występujące w k.p. obejmuje wszelkie instytucje i zakłady, których główną działalnością jest działalność handlowa, zarówno hurtowa, jak i detaliczna, a więc które kupują wyroby w celu ich sprzedaży.

Placówką handlową – zgodnie z tą interpretacją – będą zatem np.:

- sklepy
- stoiska
- hurtownie
- stragany
- stacje paliw
- składy węgla
- składy materiałów budowlanych
- domy towarowe
- domy wysyłkowe
- biura zbytu

Kłopoty z zastępstwem

Nie ma przeszkód, aby pracę w święta w placówkach handlowych wykonywali ich właściciele lub osoby zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych

- stosunek prawny łączący np. zleceniobiorcę z właścicielem sklepu nie może jednak wykazywać cech charakterystycznych dla stosunku pracy
- zawarcie umowy cywilnoprawnej z własnym pracownikiem może zostać uznane za prawidłowe tylko, gdy praca wykonywana w ramach takiej umowy będzie miała inny charakter niż wykonywana w ramach stosunku pracy

UWAGA!

W drodze dalszej wykładni uznano ostatecznie, iż stacje benzynowe nie podlegają jednak zakazowi zawartemu w art. 151^{pa} k.p.

29 proc.

małych placówek handlowych narusza zakaz pracy w handlu w święta

202

skargi na łamanie zakazu zgłoszono do PIP w 2013 r. MC

nie działalności gospodarczej. Można w nich zawrzeć upoważnienie do wydawania przepisów określających wyjątki od zasady, że nie można handlować w święta. Mogłyby one uwzględnić lokalne różnicowanie i potrzeby mieszkańców.

Ostrożnie, zamieszanie!

Z dużą rezerwą propozycje zmian traktuje sama branża.

– Ocena tego, kto jest objęty zakazem, a kto nie, nie jest tak trudna. Placówki handlowe to te, które zajmują się sprzedażą hurtową i detaliczną. Dodatkowo profil działalności można sprawdzić, posługując się Polską Klasyfikacją Działalności – uważa Maria Andrzej Faliński, dyrektor generalny Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji.

Przedsiębiorcy obawiają się, że kolejne postulaty zmian mogłyby ponownie rozpocząć debatę nie tylko o zakazie wykonywania obowiązków w święta, ale także w niedziele. W ostatnim czasie inicjatywy w tym zakresie – na szczeblu lokalnym – podejmowano w Krakowie i Radomiu.

– Sektor handlowy działa sprawnie i jest w stanie poradzić sobie z tym, że przez 13 dni w roku nie może prowadzić działalności. Ale jeśli zakaz miałby dotyczyć także niedziel, byłoby to 60 dni w roku. Takiemu obostrzeniu branża nie dałaby już rady – wyjaśnia Maria Andrzej Faliński.

Kto handluje?

Na uboczu wątpliwości związanych z tym, które placówki są objęte zakazem, pozostają

te dotyczące pracowników. Resort pracy uznał, że nie ma przeszkód, aby w święta handel prowadzili właściciele sklepów lub inne osoby zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych (stanowisko DPR-079-578/JS/MF/07). Podkreśla jednak, że zawarcie cywilnego kontraktu jest w takim przypadku możliwe, o ile łączący strony stosunek prawny nie wykazuje cech charakterystycznych dla umowy o pracę. Z kolei jeśli np. firma podpisze na święta zlecenie z własnym pracownikiem, nie może on w takie dni świadczyć obowiązków, jakie na co dzień wykonuje na podstawie umowy o pracę. Ryzyko związane z zakwestionowaniem cywilnoprawnego charakteru kontraktów ponosi oczywiście pracodawca.